

Butlletí

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

ANY V

ABRIL-JUNY 1895

N.º 17

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

Preus de subscripció: Pels socis residents, per semestre, una pesseta: per any, dues pessetes; pels socis delegats (pagant per anyades, á la bestreta), quatre pessetes; pel públich (ídem), cinch pessetes. Los números solts y los tomos d'anys passats, ab augment de preu.

Punts de subscripció: En Barcelona, local del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (Paradís, 10, segon), y llibreria d'Alvar Verdaguer (Rambla del Mitj, 5).

Redacció y Administració: Barcelona, carrers de Paradís, 10, y Llibreria, 21, segon.

SECCIÓ D'EXCURSIONS

EXCURSIÓ PARTICULAR Á NURIA

EN PLE HIVERN (I)

Senyors: Al presentarme per primera vegada en aquesta distingida societat á l'objecte de llegirvos algunes modestes apuntacions referents á ma fa poch efectuada excursió al santuari de la Mare de Déu de Nuria; al tenir l'honor de dirigir la paraula als intrèpits campeons que recorren tantes encontrades y ab frase galana è immens caudal de ciencia y erudició descriuen tants monuments y llocs de l'estimada terra catalana; permeteu que comenci confessant ma insuficiencia y la viva emoció qu'embarga lo meu ànim. Perquè, en veritat, llevant tal vegada l'ossadia de l'empresa realisada en mitj dels rigors d'un hivern excepcional com ha sigut lo passat, m'apar que no hi hà en aquesta relació res digne de cridar la vostra atenció, ser comparable á les vostres descripcions, tant notables per la bellesa de la dicció com pels reculls històrichs y artístichs

(1) Memoria llegida en la sessió del 19 Abril de 1895.

EXCURSIÓ PARTICULAR

á Valls, Pla de Cabra, Vallespinosa, Santa Coloma de Queralt y Igualada

Lo dia 24 de Març de 1894 lo Sr. Osona y l'infrascrit sortiem de Barcelona en lo tren correu de Reus de les 5'40 de la tarde (hora oficial), lo qual nos deixà á *Valls* á les 10'25 de nostre meridià, després de fer trasbord á Roda.

Grata impressió reberem á l'entrar en la ciutat de Valls. Gran gentada omplia'ls carrers, atreta pels armoniosos cants de nutrit coro que, acompanyat de bona música, recorria la ciutat, portant arreu l'alegria y l'animació. Era la joventut laboriosa, la joventut entregada, incansable, al treball en la fàbrica ò en lo camp durant llargues hores del dia, que celebrava ab entusiasme la típica y poètica festa del Dissapte de Gloria, celosa de la conservació de les poètiques caramelles, d'eixos ayres populars que viuràn mentres visqui el nostre poble, que té tant arrelat lo sentiment de lo bell y qu'està tant encarinyat ab les seves hermoses tradicions, que semblen part integrant de la seva existencia.

Valls, cap de partit importantíssim, és la quarta ciutat de la provincia de Tarragona. Dista de la capital 20 kilòmetres y 96 de Barcelona, compta 16,600 habitants, y se troba á uns 210 metres aproximadament d'altitut.

Situada la ciutat de Valls al mitj de la bonica plana de Pla de Cabra, que no és altra cosa que la part superior del Camp de Tarragona, á 3 kilòmetres del Francolí y á uns 12 del Gayà, y sota les vessants de la serra de Miramar, té gran abundor d'aygues d'excelent calitat y molts regadius, y gosa d'un clima saludable y d'una temperatura benigna. Lo *Miramar* de Valls és una serra situada al ponent de la població, en quals vessants s'hi veuen nombroses cases de camp anomenades *boscós*, ahont van á estiuejarhi infinitat de families de la ciutat, puix és aquell punt sumament fresch, saludable y pintoresch.

Baix lo punt de vista agrícola è industrial, té Valls considerable importancia.

Recull cànem, blat de moro, llegums, oli, garrofa, vi y avellanes. Aquestos dos últims articles, qu'exporta en gran quantitat, formen la base de la seva riquesa. Té fàbriques de teixits de cànem, de llana y cotó, de filats, d'adoberies, de sabó, d'ayguardent; forns de calç, teula y rajola; molins fariners y d'oli; y altres elements pera'l desenrotllo de les arts. Tenen també fama desde temps immemorials ses tintoreries, espardenyerias y fleques.

Nou iglesies compta la ciutat. Mereix esser visitada la principal ò parroquia de Sant Joan, qu'és d'una nau gòtica de grans dimensions.

Lo Banch, de moderna creació, està molt ben reputat. Té també Valls gran nombre d'escoles, colegi de segona ensenyança, un centre de lectura bastant concorregut, un bonich Teatre Principal y dos ò tres més d'inferior categoria, pertanyents á societats recreatives. L'Hospital, la Casa de Caritat y'l Cementiri són tres instituts en poques ciutats com á Valls montats á tal altura.

La mellor fonda és la de la *Rossa*, hont nos hostatjàrem. També s'està bé y es troba confort en les del Centre y del Comerç, y en los hostals de Sant Antoni y de l'Antonet.

Devem recomanar lo bon servey de cotxes y tartanes d'en *Ferràn*, á preus mòdichs, pera viatges y excursions per la regió, en qu'abunden los punts dignes d'esser visitats, com Santes Creus (distant 3 hores), Cabra (1 y $\frac{3}{4}$), Pont de l'Armentera (3 y $\frac{1}{2}$), etc.

Entre Valls y Tarragona hi hà dugues diligencies diaries.

Lo dia següent, diumenge, sortiem de Valls á les 6'30 del matí, en una tartana d'en *Ferràn*, per la carretera que per Cabra porta á Sarreal, ahont empalma ab la que va de Montblanch á Santa Coloma de Queralt.

La carretera va sempre envers al nort y atravessa lo bonich Pla de Cabra, circuit d'elevades montanyes, cobertes unes d'espès bosch, nues de vegetació altres, y no poques asinglerades, inaccessibles quasi.

Al sortir de Valls crida l'atenció'l cementiri, que queda á mà dreta, y fins á *Pla de Cabra*, distant 8'500 kilòmetres, res se veu de notable perquè's passa constantment per terrenos cultivats.

Pla de Cabra té una bonica iglesia parroquial. Compta 2,162 habitants. Altura aproximada, 350 metres.

Allí prop hi hà'l poble de Figuerola, de 791 habitants, al peu de les asinglerades serres de Coll de l'Illa; y més á la dreta, á cosa d'una hora, se troba'l poble de Cabra, no lluny del profon Coll de Pla de Cabra, que divideix la cadena de montanyes que tanca'l pla.

Cabra compta 1,160 habitants, y és cap d'Ajuntament ab 1,204, á 15 kilòmetres de Valls y á 11 de Montblanch, qu'és l'estació més pròxima.

Es en son terme abundantíssima la caça. Té excellents aygues potables y ferruginoses, y gran producció de vi y avellanes. Fontscaldetes, son agregat, se troba á 4'9 kilòmetres de Cabra.

Desde Pla de Cabra, conegut també per Pla de Valls, seguint per un infernal camí de carros, tant dolent qu'en alguns punts era quasi impracticable, en direcció general NE., en cinch quarts salvàrem la distancia que separa aquella població de *Pont de l'Armentera*, dugues hores. En lo trajecte no domina pas la nota pintoresca. Fins al lloch anomenat *baixada de Pont de l'Armentera* se va pujant suaument fins á uns 450 metres, y's passa á través d'alguns conreus, escassos boscos y molts erms. Desde'l lloch indicat fins al Pont de l'Armentera, que distarà una mitja hora, se va baixant ràpidament y's disfruta d'hermosa vista sobre la vall del riu Gayà y les montanyes vehines, estribacions de l'extensa serralada de Montagut, coberta d'exuberant vegetació.

Pont de l'Armentera se troba en situació en extrem pintoresca, á la vorera dreta del Gayà. Les elevades montanyes que tanquen l'estreta vall del riu y'ls nombrosos rechs y fonts copioses qu'afluheixen al poble, donen á n'aquest, format de cases rònegues y antigues, verament l'aspecte de població de l'alta montanya. Lo llit del riu és

molt fondo y ple d'accidents, lo que dóna lloch á nombrosos salts y gorchs.

Pont de l'Armentera compta 1,271 habitants y's troba á uns 315 metres sobre'l nivell del mar. Té fàbrica de filats y teixits de llana, com tartans, bayetes, mantes y mocadors. Té un agregat, Salmella, á 4'9 kilòmetres de Pont.

Sortírem de Pont de l'Armentera per la ribera dreta amunt del riu Gayà, que passa al fondo d'estret congost saltant de roca en roca; voreja'l camí un vertical precipici que cau sobre'l riu, no exent de perills en molts llochs; y als 25 minuts del poble lo camí se separa del riu y s'enfila per entre vinyes cap al NO. y N. A cosa d'una hora de Pont lo paisatge és més pintoresch cada volta, puix se veuen boniques boscuries, y desde altituts superiors á 500 metres se descobreixen bonichs cops de vista sobre les conques del Gayà y del Francolí.

Enfront se veu una extensa filera de montanyes asin-glerades, á manera de mur infranquejable que tanca per aquella banda la part superior del Pla de Cabra: són les serres de Salmella, en qual punt culminant se veu lo poblet d'aquest nom ab son arrunat castell è iglesia.

Lo camí puja ràpidament envers la serra de Salmella, per un de quals colls s'ha de franquejar. A mida que'l camí s'eleva, se descobreixen paisatges bellíssims, especialment envers á l'E., en quin punt s'alça'l majestuós Montagut, lo gegant de la regió. En aquell indret y en fondís-sima vall passa'l riu Gayà, al qu'afluheixen innumbrables torrenteres y frescals sots rublerts de vegetació atapahidís-sima. Per les riberes del riu se troben caserius y poblets insignificants com Carol, Viladeperdius, etc., essencialment agrícols.

A unes dugues hores de Pont de l'Armentera arribàrem al *Coll de les Agulles*, que tindrà una altitut de 675 metres, desde hont la vista s'extasia en la contemplació de grandíós panorama que té per límits, al S., lo mar, que's veu per sobre del Pla de Cabra y del Camp de Tarragona, y, á l'E., la serralada de Montagut ab sos boscatges dilatats y ses vessants accidentades. En aquest coll, situat en la serra de

Salmella, pot dirse qu'acaba lo Camp y s'entra ja en la Segarra, ò quan menos en una regió indefinida, intermitja entre aquelles importants encontrades.

Desde'l Coll de les Agulles, á poca distancia del qual se veu lo castell de Salmella, mitj arrunat, baixàrem en direcció NE., N. y NO., per entre espessos boscos de pins y alzines; als 8 minuts, després de girar al SO., arribàrem á un fondo dit de *Cal Ccca*, confluencia de dos torrents, digne d'esment per l'atapahida vegetació de qu'està poblat y per l'abundancia de blochs calcaris, de dimensions extraordinaries, despresos de lo més alt de les asinglerades serres, allà en èpoques llunyanes, per terribles commocions geològiques. Causa verament un efecte fantàstich aquest lloch, aixís com les vessants vehines, tapiçades d'esplèndida vegetació.

Seguint en direcció al N., lo camí penetra, á cosa d'un kilòmetre, en la vall de la *riera de Vallespinosa*, sobre la qual rematen les montanyes pròximes, en dreta singlera ò en pla inclinadíssim, que presenten *morros* ò puntes rocoses cobertes de vegetació exuberant, essent tal sa inclinació y rugositats, que no hi penetra allí may lo sol. La riera esmentada, afluent del Gayà, porta un bon caudal d'aygues permanent y dóna vida á un molí.

Se segueix com un kilòmetre amunt la riera de Vallespinosa, per sa vorera dreta, y tot seguit s'arriba al poblet d'aquest nom. La situació de *Vallespinosa* no pot esser més pintoresca. Assentat lo poble en lo declive d'alt serrat accidentadíssim, en forma d'amfiteatre; de rònech aspecte les cases, y empedrats los carrers d'aguts còdols, més sembla població pirenenca que de la provincia de Tarragona. L'iglesia està en lo més baix del poblet, y lo castell, grandíós un dia, en lo més alt: avuy és sols una superba ruina qu'evoca'l recort de passades èpoques, en qu'era omnipotent lo feudalisme.

L'iglesia, molt petita, és del sigle XIV, gòtica. En ella's conserven uns retaules gòtichs bastant notables. En l'altar de mà esquerra és digne d'esment un quadro del Sant Nom de Jesús. Lo sant titular, Sant Jaume, patró del

poble, és de pedra, del segle XI (?). En la sagristia nos ensenyà lo reverent senyor rector, D. Joan Alzamora, alguns sants tallats en fusta, molt antichs.

L'altitut sobre'l nivell del mar, de Vallespinosa, serà d'uns 575 metres.

Vallespinosa pertany al districte municipal de Santa Perpetua, de qual capitalitat dista 5 kilòmetres.

Santa Perpetua, abans del partit judicial de Montblanch, suprimit l'any passat, és del partit del Vendrell, de quina vila distarà no menos de 60 kilòmetres.

La capitalitat del municipi, Santa Perpetua propiament tal, compta 563 habitants, y son Ajuntament, 855.

Heus-aquí sos agregats: Montalegre, á 2'7 kilòmetres de Santa Perpetua; Pontils, á 2'4 kilòmetres; Sant Magí de Rocamora ò de Brufaganya, á 4'9 kilòmetres; Segué, á 2'4 kilòmetres; Viladeperdius, á 2'4 kilòmetres; Vallespinosa, á 5 kilòmetres.

Entre varies altres, hi hà prop del poblet la rica *font de Vallespinosa*, en que hi hà una inscripció que diu: *Beu y tanca. No toquis cap perelló.*

Fins á Vallespinosa'ns acompanyà lo vehí de Pont de l'Armentera Pau Parés, sumament concixedor de la regió y molt intel·ligent. Lo recomanem als nostres companys que vulguen fer aquesta interessant excursió, perquè'ls pot ser de molta utilitat.

Després de dinar en l'hostal (si mereix aquest nom) de Vallespinosa, *Can Samsó*, eixírem del poble envers les dugues de la tarde.

Prenguerem un camí que corre paralelament á la riera, en direcció O.NO., vegent al sortir del poble una creu de terme, gòtica. A cosa de mitj kilòmetre de Vallespinosa, enfront d'un molí, á la dreta, y d'un grandíós casal senyorial, á l'esquerra, atravessàrem la riera, remontant sa vorera esquerra. Desde aquest punt se domina la petita y pintoresca plana de Vallespinosa, rodejada d'un cercle de montanyes, conegudes per serres de Coma-Vert les de l'O. y per serres de Sant Miquel de Montclar les del N., totes elles plenes d'atapahida vegetació.

A cosa de mitja hora de Vallespinosa franquejàrem lo *Coll de Santa Eularia*, á la dreta de l'elevat turó de Sant Miquel de Montclar, que tindrà uns 900 metres d'altitut. Lo del coll esmentat no passarà de 650.

Seguint la direcció general NE., á cosa d'una hora y mitja de Vallespinosa, arribavem á *Pontils*, un dels poblets que constituheixen lo districte municipal de Santa Perpetua.

L'iglesia de Pontils, de bastanta capacitat, no ofereix gran cosa digne d'esment. La portada és romànica, y son interior, qu'ha sigut restaurat, és d'estil gòtich. La pica d'aygua beneyta és molt primitiva.

D. Jaume Janer, propietari de Pontils, conserva en sa casa alguns objectes d'arqueologia y vells pergamins, que recomanem als aficionats á antigalles.

És sumament pintoresca la situació de Pontils, assentat en estreta vall hont confluheixen lo riu Gayà y les importants rieres de Sant Magí y de Biure, procedent aquesta de Sant Miquel de Montclar.

L'altitut aproximada de Pontils serà de 525 metres.

En les immediacions del poble presenta'l Gayà, que de Pontils en avall passa per estret congost, bonichs salts y gorchs molt fondos, un dels quals és conegut pel *Gorch Negre* per sa respectable fondaria.

Lo camí de Santa Coloma arrenca en direcció N. remontant la ribera dreta del Gayà, coberta d'esplèndida vegetació. A un kilòmetre de Pontils s'abandona'l Gayà, y un més amunt se veu el lloch de la confluencia d'aquest ab lo riu de Boix, que baixa de les serres de Bellprat y de Queralt.

En aquest punt se torna á remontar lo Gayà, en lo qual se veuen nombrosos salts y gorchs, algun d'aquests últims tan perillós que s'hi han ofegat moltes persones. Se creu que hi hà allí un *xuclador*.

A cosa d'una hora desde Pontils passavem per *Sant Gallart*, poblet agregat al districte municipal de Les Piles, abans del partit de Montblanch y avuy del de Vendrell, de quina vila no distarà menos de 65 kilòmetres.

Les Piles compta 560 habitants y té'ls següents agregats: Biure, á 2'4 kilòmetres de Les Piles; Figuerola, á 4'9; Guialmons, á 3'7; Sant Gallart, á 4'9.

Sant Gallart se troba en un serradet que domina una petita plana. Allí prop se veu un grandió's casal propietat del Sr. Pomés y Miquel.

L'altitut de Sant Gallart arribarà á 600 metres.

Continuant lo camí envers al NO., á la mitja hora, á comptar desde Sant Gallart, arribavem á *Santa Coloma de Queralt*. Eren les 6 de la tarde.

Santa Coloma és una rica y important població que té molt comerç de bestiar mular ab Andorra y Poitu. Celebra mercat tots los dilluns y fires lo 10 de Juliol y 23 de Setembre.

Compta 2,308 habitants ab Ajuntament de 2,708. Té un agregat, Aguiló, á 4'9 kilòmetres, ab 400 habitants.

Pertanyia abans al suprimit partit judicial de Montblanch. Avuy forma part del del Vendrell, de quina capitalitat distarà uns 70 kilòmetres. Se troba á 30 kilòmetres de Montblanch y á 26 d'Igualada, estant unida ab dites poblacions per bones carreteres.

Està situada la població de Santa Coloma en una petita plana ò vall, limitada per la banda E., S. y O. per les serres de Queralt, d'Ancosa, de Sant Magí de Brufaganya, de Pontils, de Montagut y de Sant Miquel, poblades de bastant bosch. Per la banda N. lo terreno s'eleva lleugerament y presenta trist aspecte per trobarse nu de tota vegetació.

A poca distancia de la població neix lo riu Gayà, que porta sempre aygua, encare que son caudal és molt escàs fins á Santa Coloma. Allí, sota'l castell, se llença al riu la copiosa font de D. Dalmau de Queralt, que raja de nou canalons com la munyeca.

L'altitut de la vila arribarà á uns 620 metres.

La població de Santa Coloma de Queralt, ab ses places y carrers ab porxos, y ab ses construccions vetustes, conserva una especie de segell dels sigles mitj-evals. Tingué en aquella època considerable importancia, puix sos com-

tes eren molt poderosos, y alguns d'ells, com D. Dalmau de Queralt, virrey de Catalunya quan la guerra dels Segadors, juguen un paper important en la nostra historia.

Lo *castell senyorial*, que's conserva ab tota l'imponent majestat de sos mellors temps; l'*iglesia parroquial*, del sigle XIV, ab son grandió campanar del sigle XVII; y lo *convent*, antich santuari de Santa Maria de Bell-lloch, ab sa preciosa portada romànica, són tres monuments notables que's deuen recomanar als arqueòlechs.

Dos sacerdots que, complert son sagrat ministeri, se consagren ab noble entusiasme als estudis històrich-arqueològichs, nostres actius socis delegats los reverents D. Joan Segura y D. Esteve Puig, oncle y nebot respectivament, han donat á coneixe en multitud de treballs los preuhats joyells qu'enclou la vila. D. Joan Segura ha publicat referent á Santa Coloma un voluminós tomo, fruyt de sos llarchs estudis, qu'és una veritable monografia de la vila, per la gran copia de datos històrichs y noticies arqueològiques que conté, descrit tot ab l'estil primorós que li és peculiar.

D. Esteve Puig, á força de perseverants estudis y conciençuda labor, ha lograt constituhir un notable museu arqueològich, que cuyda ab carinyós esmero y qu'enriqueix cada dia ab noves y valioses adquisicions. Són verament notables y criden l'atenció en lo museu un rellotge de l'Edat Mitja, qu'estava abandonat en un recó del castell y que mossèn Puig ha lograt fer funcionar; un preciós piano de principis de la centuria passada que té'l triple mèrit del valor intrínsech, arqueològich è històrich; y quadros, arque, imatges y mil objectes que parlen molt alt en favor de son coleccionador, que pot estar ben satisfet de la seva obra, perquè mercès á ell s'han salvat de segura perdua molts objectes valiosos qu'estaven en mans indoctes.

D. Joan Segura, en son incansable afany per escudri-nyar grochs y empolsats pergamins ab qu'enriqueix son caudal de coneixements històrichs de l'encontrada, no menos que per descobrir, per comissió de l'ilustre senyor

bisbe de Vich, objectes arqueològichs de valia en les parroquies vehines pera provehir á sa conservació y salvarlos d'imminents perills; y D. Esteve Puig, consagrat per enter á arreplegar pera son museu verdaders tresors arqueològichs qu'estaven dispersos, honren á la vila que'ls compta entre sos fills més preclars, y á Catalunya per lo valió servey que fan á la nostra patria.

Sentiriem ab aquestes línces molestar l'excessiva modestia d'eixos distingits sacerdots. Que sàpiguen que no és la profunda simpatia que'ls professem lo que'ns ha mogut á expressarnos com ho hem fet: és lo reconeixement de son valer y nostre desitj de que's faci més públich que hi hà qui treballa ab fe y ardor per la nostra patria, enaltintla ab sos perseverants estudis.

Arribats que fórem á la vila, nos hostatjàrem á *Can Nial*, fonda ò hostel en que s'hi troba molt confort y exquisit servey, y passàrem gran part de la vetlla en l'agradable companyia dels Srs. Segura y Puig, visitant lo museu arqueològich del derrer, del que ja n'hem fet mèrit.

La circumstancia de tenir de partir lo dia següent en lo cotxe de les sis del matí pera Igualada, no'ns permeté, contra'ls nostres vius desitjos, visitar lo castell, l'iglesia y l'antich santuari de Santa Maria de Bell-lloch. Ho deixem pera una altra ocasió, perquè val la pena de fer un viatge exprés pera veure aquells monuments de l'Edat Mitja.

Lo dia següent, 26 de Març, sortírem en lo cotxe de Igualada, qu'arrenca de Santa Coloma després de les 6 del matí.

Fins á *Coll d'Aguiló*, distant uns 7 kilòmetres de Santa Coloma, la carretera puja lentament y arriba á sa màxima elevació (uns 700 metres). Desde Coll d'Aguiló á Igualada baixa suaument, salvant en los 19 kilòmetres lo desnivell, qu'és de 400 metres. Desde Aguiló lo paisatge és sumament pintoresch per les atapahides boscuries que tapicen les accidentades montanyes, quals ondulacions va salvant la carretera per medi d'innombrables curves.

No eren les 10 quan arribavem á *Igualada*.

Igualada se troba en lo kilòmetre 555 de la carretera real de Madrid á La Junquera. Es ciutat molt industrial, però ha anat decayent visiblement desde una trentena d'anys, segurament per trobarse lluny de les vies fèrrees. Ab la construcció del ferro-carril secundari que l'uneix per Martorell ab la línia de Tarragona sembla haver recobrat nova vida, y tal volta guanyi'ls passos perduts. Compta avuy 11,860 habitants.

Són dignes d'esment á Igualada: l'*iglesia parroquial de Santa Maria*, de fàbrica gòtica; l'*iglesia de la Soletat*, gòtica també, moderna; un *convent col·legi* de Pares Escolapis, gran centre docent; un bon *hospital* local, y l'*Ateneu*, notable centre instructiu que no compta menos de 800 socis.

Se troba Igualada á uns 300 metres sobre'l nivell del mar, en la vorera esquerra del riu *Noya* y en una plana un poch accidentada que produheix vi, blat, ordi, blat de moro y llegums. Son clima és saludable y sech.

En la tarde d'aquell meteix dia, acompanyats per nostres entusiastes delegats los senyors Serra, director del periòdich *El Igualadino*; Bas, president del *Centre Excursionista*, secció de l'Ateneu, y D. Antoni Baliu, aventatjat jove, membre del meteix *Centre*, sortírem á donar un passeig pels voltants d'Igualada.

Després d'atravessar la *riera d'Ódena* sota meteix de *Vilanova del Camí*, pujàrem al poble d'aquest nom, situat á un kilòmetre d'Igualada, que compta 775 habitants. Prenent la direcció S.E. y atravesant lo riu *Noya*, pujàrem al cap d'un kilòmetre més al lloch conegut per *Vilà d'en Met*, hont, segons molts indicis, estigué assentada la població lacetana ò romana de *Jespus*, la primitiva Igualada.

Es lo cert, y això tinguérem ocasió de comprovarho, qu'en aquell lloch, un petit serradet que remata en un pla suficient pera contenir una població de relativa importancia, se troben en nombre considerable fragments de ceràmica que semblen positivament de l'època romana. Se'n reculliren alguns exemplars qu'obren en poder del CENTRE.

Un altre dato en apoyo de l'hipòtesis de que aquí estigué emplaçada l'antiga *Jespus* és l'existencia en aquest

lloch de gran nombre de pedres de totes dimensions cuydadosament treballades, que no són altra cosa que ruïnes d'antigues edificacions.

Y si això no bastés pera adquirir lo convenciment de que aquí estigué emplaçada una població més ò menys important, deurem sols agregar que, segons testimoni de persones dignes de crèdit, s'han trobat en lo Vilà d'en Met nombroses monedes celtes y romanes, de coure, plata y or; eynes rovellades, àmfores y òssos humans; en suma, vestigis de tota mena que són indicis segurs de que aquell lloch fou habitat en època remota.

Bé valdria la pena de que algú convencés al propietari d'eixos camps de la conveniencia de que's practiquessin algunes excavacions qu'ab seguretat no serien infructuoses y podrien portarse á cap interessants investigacions de gran valor històrich, ja que's lograria determinar d'una manera clara y positiva si són aquelles les despulles de la primitiva Jespus, que's pert avuy en les tenebres per falta de datos categòrichs ab qu'afirmar sa existencia.

Tant de temps nos absorbí la contemplació d'aquells interessants vestigis de llunyana època, qu'era ja nit entrada quan retornavem á Igualada.

Visitàrem per la nit l'Ateneu, y lo dimars, en lo primer tren que surt á les 6'50 del matí, deixavem Igualada, encaminantnos per Martorell cap á Barcelona, ahont arribàrem á les 10 del matí, altament satisfets de la nostra llarga y extraordinariament interessant excursió per lo Camp de Tarragona, La Segarra y la conca del Noya.

JOSEPH CASTELLANOS